

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ХІМІЗАЦІЇ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУРАХ

**Тейбаш І.В., здобувач вищої освіти групи Б2/1 ТЕК
Миколаївський національний аграрний університет**

Застосування засобів хімізації в сільському господарстві було започатковано у ХІХ ст. Для цього періоду характерним є обмежений їх асортимент. Зокрема, для годівлі тварин у ці роки використовували переважно кухонну сіль, молоте вапно та кальційовані фосфати.

Нині хімізація в сільськогосподарських підприємствах розвивається в напрямі створення нових і вдосконалення існуючих видів мінеральних добрив, засобів захисту рослин і тварин від хвороб і шкідників (інсектицидів і фунгіцидів), рослин від бур'янів (гербіцидів), стимуляторів росту і розвитку рослин і тварин, а також раціональних доз їх внесення під сільськогосподарські культури і створення агротехнічних способів їх застосування.

Проблема хімізації набуває особливої гостроти у зв'язку з вступом України до Світової Організації Торгівлі (СОТ), в якій сільськогосподарська продукція кожної країни оцінюватиметься з врахуванням вимог міжнародних стандартів. Якщо продукція галузей не відповідатиме цим стандартам, вона буде неконкурентоспроможною. Єдиним виходом з цього становища є застосування екологічно безпечних і економічно ефективних засобів хімізації з дотриманням наукових рекомендацій.

Наука орієнтує практичну діяльність технологів на розробку раціональних систем внесення мінеральних добрив, складання повноцінних раціонів для годівлі тварин з використанням повноцінних кормових добавок, оскільки лише при такому підході можна забезпечити інтенсивне

виробництво сільськогосподарської продукції, високу її якість і збалансоване харчування населення.

Світова практика свідчить, що зростання виробництва рослинницької продукції забезпечується інтенсифікацією землеробства, яка ґрунтується на комплексному застосуванні засобів хімізації - агрохімікатів і пестицидів. Частка добрив у формуванні врожаю становить: у країнах Європи - 45-50%, у США - 40-45, в Україні -30-40%.

В цілому родючість сільськогосподарських угідь і стабілізація агропромислового виробництва значною мірою залежать від засобів хімізації. За даними ФАО Західна Європа та США третину врожаю одержують за рахунок мінеральних добрив. Основна частка продукції землеробства у найбільш розвинутих країнах Західної Європи формується завдяки штучно створеній родючості (ефект від застосування засобів хімізації коливається від 26,2 до 35,9 ц/га). За даними вітчизняних і зарубіжних учених в середньому 1 т мінеральних добрив, у перерахунку на діючу речовину, забезпечує такі прирости урожаю з 1 га: зерна - 4,5 т, цукрових буряків - 35-40, картоплі - 25-30, насіння соняшнику -1,5-2 т.

Існуючі методичні підходи щодо економічної оцінки застосування різних препаратів для хімізації галузей сільськогосподарських підприємств не відзначаються системністю та ґрунтовністю [3, с.57-60].

Найбільшим їх недоліком є неповне врахування додаткових витрат, зумовлених використанням препаратів, що спотворює дійсний вартісний ефект та ряд відносних показників на його основі. Оскільки зазначені основні методичні положення розроблялися в до ринковий період, ряд моментів вже застаріли і потребують нових підходів із застосуванням варіантних розрахунків для різних умов реалізації продукції та рівнів господарювання. Назріла потреба також і в систематизації показників з метою всебічної оцінки препаратів у ринкових умовах.

Важливою ланкою в загальній системі обслуговуючих підприємств є агрохімічний сервіс. Сьогодні система агрохімічного сервісу в Україні

включає спеціалізовані підприємства, установи і організації всіх форм власності і господарювання, які з метою координації своєї діяльності, захисту спільних інтересів утворюють відповідні об'єднання. Його основні завдання полягають у наданні аграрним товаровиробникам виробничих послуг у сфері хімізації сільськогосподарського виробництва, вивчення стану ґрунтів, агрохімічного моніторингу, паспортизації земель, визначенні хімічного складу кормів і ефективності застосування засобів хімізації (хімічних меліорантів, добрив, пестицидів і біологічно активних речовин), розробці системи і планів застосування добрив, рекомендацій з використання засобів хімізації, створенні матеріально-технічної бази хімізації.

Аналіз подальшої динаміки взаємовідносин між хімічною промисловістю та сільським господарством свідчить про їх істотне погіршення. Це негативно позначилося на результатах діяльності як промислових підприємств з виробництва засобів хімізації, так і сільськогосподарських формуваннях. Перші постраждали від різкого зменшення обсягів випуску продуктів хімізації внаслідок вимушеного скорочення попиту, другі - від зменшення виробництва сільськогосподарської продукції внаслідок скорочення використання засобів хімізації.

Отже, з поглибленням комерціалізації діяльності агроформувань виникає гостра потреба у створенні досконалішого методичного апарату для всебічної оцінки ефекту від застосування засобів хімізації в ринкових умовах. Тому на основі вивчення та узагальнення опублікованих матеріалів запропоновано заходи із вдосконалення методики його визначення системно-методичним підходом, що ґрунтується на аналізі чітко визначеного кола показників стосовно кожного конкретного напрямку хімізації кормової бази або типу годівлі з переходом до оцінки народногосподарського ефекту препаратів. Створений методичний апарат базується на узагальненні літературних джерел, рекомендацій міністерств, відомств, науково-дослідних установ і спрямований на забезпечення комплексної оцінки кінцевих і

проміжних результатів із застосуванням пропонованих систем показників, диференційованих залежно від технологічних особливостей використання засобів хімізації. Орієнтація на системні методичні підходи дасть можливість всебічно оцінити комерційну доцільність як традиційних засобів хімізації тваринництва і птахівництва, так і рекомендованих інноваційних їх варіантів.

Список використаних джерел

1. Шмигель О.Є. Методика економічного обґрунтування господарських потреб тваринництва України в засобах хімізації / О.Є. Шмигель // Агроінком. - 2006. - № 1-2. - С. 41-46.
2. Шмигель О.Є. Розвиток ефективної системи хімічного сервісу в аграрному виробництві / О.Є. Шмигель // Інноваційна економіка. - 2007- № 2(4) - с. 110-116.
3. Червен І.І., Апостолова Т.В. Методичні аспекти оцінки і сучасний стан економічної ефективності функціонування агрохімічних формувань // Економіка АПК. - 2004. - №4 - С.57-60.

Науковий керівник – Мельник І.О., кан. екон. наук, доцент, кафедра економіки підприємств МНАУ